

Mechanizm podzielonej płatności (*split payment*) jako narzędzie przeciwdziałania oszustwom podatkowym w zakresie VAT – podsumowanie pierwszego roku funkcjonowania w Polsce na tle doświadczeń europejskich

Bartosz Gryziak

Doktorant w Katedrze Prawa Finansowego (Uniwersytet Warszawski)
Master di primo livello in Diritto italiano (Università degli Studi di Catania)

Abstract

Several times the French Senate has proposed introduction of split payment in France, however, each time the French National Assembly rejected such a proposal. This contrast between two houses of the French parliament shows very well how controversial split payment is. Yet, it is in force in Poland since the 1st of July, 2018. Since one year from its introduction has passed it is a good moment to analyse the first Polish experiences with this mechanism with special regard to experiences of other states which decided to introduce split payment. Such an analysis should lead to conclusion that the Polish split payment mechanism is not finished yet – so far it was only its voluntary supplement that had been introduced. Such a voluntary mechanism is unlikely to be popular and so it is so far. The proper, i.e. obligatory, split payment is to come into force on the 1st of September, 2019. The projected law does not seem to vary much from solutions adopted in other countries. Experiences of all states prove how difficult it is to draft a high-quality and efficient law on split payment. Moreover, split payment is meant to tackle the problem of the so-called missing trader frauds – analysis shows that it does not preclude such dealings. Therefore, it is not the final solution for problems of VAT.

1. WPROWADZENIE

Francuski Senat kilkakrotnie przedstawiał już projekt ustawy wprowadzającej do francuskiego systemu VAT mechanizm podzielonej płatności (fr. *paiement scindé*, lub też *TVA à la source* – VAT u źródła) – za każdym razem na przeszkodzie stawało Zgromadzenie Narodowe¹. Ta różnica zdań między obiema izbami francuskiego parlamentu najlepiej obrazuje, jak kontrowersyjną instytucją jest omawiany mechanizm. Kiedy niektóre państwa wzorem Francji bronią się przed wprowadzeniem mechanizmu podzielonej płatności, a jeszcze inne (np. Bułgaria) z niego rezygnują, zaliczając to doświadczenie raczej do negatywnych², inne (np. Wielka Brytania) poważnie analizują możliwości jego wprowadzenia³, a jeszcze inne (np. Włochy) rozwijają już wprowadzone rozwiązania⁴. Dla pełni obrazu sytuacji warto dodać, że wedle najnowszych doniesień prasowych rząd francuski ma rozważać wprowadzenie omawianego mechanizmu⁵. Jak widać, instytucja ta nie jest oceniana w sposób jednoznaczny, lecz stwarza przestrzeń do formułowania diametralnie różnych ocen.

Jak na opisanym tle prezentuje się Polska? Należy do tej samej grupy co Włochy, czyli państw, które mechanizm podzielonej płatności już wprowadziły i wykazują tendencję do rozwijania tej instytucji. Od 1 lipca 2018 r. funkcjonuje w Polsce dobrowolny mechanizm podzielonej płatności, a wedle

projektowanych zmian od 1 września br. w niektórych sytuacjach będzie on obowiązkowy⁶. Gwoli uzupełnienia należy dodać, że wprowadzenie tej instytucji przewidywał już projekt nowej ustawy o podatku od towarów i usług z 2015 r.⁷ Warto zatem spróbować podsumować pierwsze polskie doświadczenia z omawianą instytucją w kontekście doświadczeń innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

2. FUNKCJE MECHANIZMU PODZIELONEJ PŁATNOŚCI

Problemem, któremu zaradzić ma mechanizm podzielonej płatności, są oszustwa VAT dokonywane metodą tzw. znikającego podatnika (ang. *missing trader*). Oszustwo w takim wypadku polega na tym, że podatnik VAT po otrzymaniu kwoty brutto należnej za daną czynność podlegającą opodatkowaniu znika bez płacenia zainkasowanego podatku od towarów i usług⁸. Mechanizm ten stanowi fundament tzw. oszustw karuzelowych (ang. *carousel fraud*): znikający podatnik nabywa towar od zagranicznej spółki instrumentalnej, a następnie go odsprzedaje w swoim kraju bez płacenia należnego podatku, inicjując w ten sposób obrót karuzelowy w tym państwie. W ramach karuzeli podatkowej mogą wystąpić podmioty zwane buforami, które obliczając podatek należny, odliczają podatek naliczony przez znikającego podatnika. Jednakże główną rolę obok znikającego podatnika odgrywa

twz. broker, który kończy obrót karuzelowy w danym kraju, sprzedając przedmiotowy towar za granicę i dokonując wewnątrzspółnotowej dostawy towaru. W rezultacie państwo ostatecznie zwraca brokerowi podatek, którego wskutek działań znikającego podatnika nigdy nie otrzymało. Kwestia, czy obrót będzie rzeczywisty (z prawdziwym towarem) lub fikcyjny (bez towaru), ma w tym kontekście drugorzędne znaczenie⁹. Oszustwa karuzelowe odpowiadają za wielomiliardowe straty budżetu z tytułu podatku od towarów i usług, w Polsce generują 11% tzw. luki VAT (szacunkowe dane z 2013 r.)¹⁰.

Opisany wyżej mechanizm pozostawiał zazwyczaj administrację skarbową bez możliwości jakiegokolwiek reakcji – co do zasady znikający podatek przestaje bowiem istnieć, zanim ta zdąży zareagować. Stąd w Hiszpanii znikającego podatnika obrazowo nazywa się *la trucha*, co można przetłumaczyć jako „pstrąg”¹¹. Próbując walczyć z opisanym procederem, zaczęto zatem szukać możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności pozostałych uczestników obrotu karuzelowego. W ten sposób powstała koncepcja solidarnej odpowiedzialności nabywcy za podatek niezapłacony przez sprzedawcę. Niemniej pociągnięcie podatnika do takiej odpowiedzialności wymaga wykazania, że nie działał on w dobrej wierze lub nie dochował należytej staranności¹². Umieszczenie obu tych koncepcji razem w systemie podatku od wartości dodanej należy oceniać negatywnie – wykazanie przez podatnika spełnienia tych kryteriów stanowi nic innego jak dowód diabelski (albo podatnik nie ma podejrzeń i działa w dobrej wierze, albo ma podejrzania i dochowuje należytej staranności – w praktyce zazwyczaj zarzuca się brak dochowania należytej staranności)¹³. Natomiast dla administracji skarbowej tworzy konieczność przeprowadzania długotrwałych postępowań.

Zamiast reagować *ex post*, należałoby zatem podjąć działania, które *ex ante* uniemożliwiłyby znikającemu podatnikowi zniknięcie z niezapłaconym podatkiem. W tym celu wypracowano dwa konkurencyjne mechanizmy: odwrotnego obciążenia (ang. *reverse charge*) i podzielonej płatności (ang. *split payment*). Mechanizm odwrotnego obciążenia zakłada przeniesienie obowiązku rozliczenia podatku od wartości dodanej od danej transakcji z dostawcy na nabywcę. Natomiast mechanizm podzielonej płatności nie nakłada na nabywcę obowiązku rozliczenia VAT od danej transakcji, ale uprawnia go (lub wręcz nakłada na niego obowiązek) do podzielenia płatności na cenę netto czynności podlegającej opodatkowaniu oraz kwotę naliczonego podatku od towarów i usług, przy czym podatek jest płacony nie na rachunek rozliczeniowy dostawcy, lecz na specjalny rachunek VAT. W ten sposób, w obu wypadkach, potencjalny znikający podatnik nie otrzymuje do swobodnej dyspozycji kwoty podatku.

Teoretyczny model mechanizmu podzielonej płatności został przedstawiony w 2004 r. pod nazwą „rachunek powierniczy VAT” (ang. *VAT trust account*). Mechanizm ten zakładał, że zapłata za fakturę w razie płatności przelewem bankowym lub kartą kredytową zostanie dokonana przez bank z udziałem rachunku pośredniego (rachunku powierniczego), z którego wartość ceny netto zostanie przelana na rachunek dostawcy, zaś kwota podatku zostanie przekazana organom podatkowym. Wzorca takiego rozwiązania autorzy tego projektu

upatrywali w umowie trustu. Jest to prywatnoprawna instytucja prawna typowa dla kultury *common-law*, która zakłada, że jeden podmiot (donator) przenosi własność określonego mienia na inny podmiot (zwany po ang. *trustee*, powiernikiem), który jednakże zobowiązany jest zarządzać tym mieniem na korzyść podmiotu trzeciego – beneficjenta. W tym ujęciu bank ma pełnić funkcję *trustee* na rzecz organów podatkowych. Warto dodać, że w tym modelu zwrot ewentualnej różnicy podatku przysługiwałby dostawcy na zasadach ogólnych¹⁴.

Autorzy koncepcji rachunku powierniczego VAT wskazywali, że rozwiązanie to stanowi wartą rozważenia alternatywę dla mechanizmu odwrotnego obciążenia. Wadą mechanizmu odwrotnego obciążenia jest bowiem to, że walczy on z uchylaniem się od opodatkowania poprzez *de facto* zniesienie opodatkowania (przeniesienie obowiązku podatkowego na nabywcę powoduje, że podatek naliczony i należny wzajemnie się bilansowały w odniesieniu do transakcji objętej mechanizmem odwrotnego obciążenia), a co więcej, stwarza nowe możliwości dokonywania oszustw podatkowych. Autorzy tej koncepcji oczekiwali zatem (mowa o roku 2004), że to właśnie ten mechanizm, a nie mechanizm odwrotnego obciążenia zyska powszechne zastosowanie w Unii Europejskiej¹⁵. Stało się dokładnie inaczej¹⁶, chociaż już w 2010 r. Komisja Europejska rekomendowała wprowadzenie mechanizmu podzielonej płatności w połączeniu z innymi instrumentami mającymi „uszczelnić” VAT¹⁷.

3. ZAKRES ZASTOSOWANIA

Jak już wspomniano, obowiązująca w Polsce instytucja ma charakter dobrowolny (tak też projektowano w 2015 r.) – nie jest to jednak typowy mechanizm podzielonej płatności. W niektórych krajach, np. w Czechach, uważa się za naturalne, że jeżeli nabywca odpowiada solidarnie za podatek niezapłacony przez dostawcę, to może się z tej odpowiedzialności zwolnić samodzielnie, płacąc ten podatek na rachunek nadzorowany przez organ podatkowy – rozwiązanie takie wprowadzono tam z 1 kwietnia 2011 r. (w tym samym dniu w Polsce wprowadzono mechanizm odwrotnego obciążenia). W takim wypadku nie mówi się już o podzielonej płatności, a jedynie o specjalnym sposobie zabezpieczenia podatku (czes. *zvláštní způsob zajištění dane*)¹⁸. Nie jest to rozwiązanie szeroko stosowane przez podatników¹⁹. Aby móc skorzystać z omawianego mechanizmu w Polsce, płatność musi mieć miejsce między podatnikami VAT (tj. w ramach sektora B2B), dotyczyć określonej faktury, a także być dokonana za pomocą specjalnego komunikatu przelewu. W teorii decyzja o zastosowaniu tego mechanizmu należeć miała do nabywcy towaru lub usługi – w razie podejrzenia nieuczciwości kontrahenta powinien on rozliczyć się właśnie w ten sposób, gwarantując sobie tym samym ochronę wynikającą z zastosowania tego mechanizmu²⁰. Jednakże prawo podatkowe nie wywiera bezpośrednich skutków w sferze prawa cywilnego, a wedle norm tego ostatniego strony posiadają pełną swobodę określenia sposobu wypełnienia zobowiązania. Oznacza to, że możliwość zastosowania mechanizmu podzielonej płatności zależy przede wszystkim od odpowiednich postanowień umownych między stronami. Zanim ministerstwo wyjaśniło tę kwestię w objaśnieniach, część podatników samowolnie, tj. wbrew umowom łączącym ich z ich kontrahen-

tami, dokonała podzielonych płatności²¹. Zważywszy na to, że motywacją do stosowania tego mechanizmu ma być ryzykowność transakcji, czyli obawy nabywcy co do uczciwości kontrahenta, nie należy się dziwić, że uwidoczniła się tendencja do umownego wykluczenia możliwości stosowania tej instytucji. Uznanie na rachunku VAT stanowią bowiem wyraźny sygnał, że dany podatnik nie jest wiarygodny dla swoich kontrahentów, którym z kolei w takiej sytuacji też można postawić zarzut, że dobrowolnie podejmują się transakcji obciążonych ryzykiem. W efekcie w ramach tego mechanizmu zapłacono jedynie 7,1% podatku należnego, co nie koresponduje z prognozami towarzyszącymi wprowadzaniu tej instytucji – mimo to Ministerstwo Finansów prezentuje ten wynik jako sukces²².

Niemniej Polska planuje wraz z początkiem września br. wprowadzić dodatkowo obowiązkowy mechanizm podzielonej płatności. Rozwiązanie takie stanowi odstępstwo od dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej²³ i w konsekwencji jego wprowadzenie w państwie członkowskim Unii Europejskiej wymaga upoważnienia Rady udzielanego na wniosek Komisji. Jego uzyskanie uwarunkowane jest tym, czy zaproponowane przez dane państwo członkowskie rozwiązanie spełnia przesłanki proporcjonalności, a zatem jest właściwe dla realizacji stawianych przed nim zadań, jest w tym celu konieczne, a także nie wykracza poza to, co niezbędne dla realizacji tych celów (proporcjonalność sensu stricto). Każdy model krajowy należy zatem oceniać odrębnie. Dotychczas upoważnienia takie uzyskały Włochy (instytucja podzielenia płatności, wł. *scissione dei pagamenti*, weszła w życie z początkiem 2015 r. i pierwotnie miała być stosowana do końca 2017 r., obecnie upoważnienie jest przedłużone do końca czerwca 2020 r.)²⁴, a w tym roku także Polska (upoważnienie do stosowania trwa do końca lutego 2022 r.)²⁵. O upoważnienie takie wystąpiła również Rumunia, która wprowadziła mechanizm podzielonej płatności VAT (rum. *plată defalcată a TVA*) z początkiem 2018 r., bez czekania na decyzję Rady²⁶. Wobec negatywnej oceny tego rozwiązania przez Komisję kraj ten ma się wycofać ze stosowania omawianej instytucji²⁷. Podobnie jak polski projekt rumuńskie rozwiązanie przewidywało funkcjonowanie mechanizmu podzielonej płatności obowiązkowego w określonych przypadkach i fakultatywnego w pozostałych²⁸. Historycznie mechanizm rachunku VAT (buł. *ДДС сметка*) funkcjonował w okresie jeszcze przedakcesyjnym także w Bułgarii. Nowelą z 2001 r. do ówczesnego zakonu o podatku od wartości dodanej wprowadzono możliwość stosowania przez podatników dobrowolnych rachunków VAT dla celów rozliczeń z tytułu tego podatku, a od początku 2003 r. do końca 2006 r. jego używanie było obowiązkowe²⁹. Tytułem uzupełnienia należy wskazać, że obowiązkowy mechanizm podzielonej płatności nie jest instytucją swoistą dla Unii Europejskiej – z innych państw, które go stosują, warto wymienić przykładowo Azerbejdżan oraz liczne państwa Ameryki Łacińskiej (np. Meksyk)³⁰.

Podstawowym kryterium pozwalającym uznać dany obowiązkowy mechanizm podzielonej płatności za proporcjonalny jest jego ograniczenie: po pierwsze w czasie (jak wskazano wyżej, Rada nie udziela w tym zakresie bezterminowych

upoważnień – docelowo mechanizm podzielonej płatności powinien ustąpić miejsca fakturowaniu elektronicznemu), po drugie do sektorów szczególnie narażonych na uchylanie się od opodatkowania. W Polsce mechanizm ten co do zasady ma zastąpić mechanizm odwrotnego obciążenia, który dotyczy niektórych kategorii usług budowlanych i montażowych, a także dostaw niektórych metali lub sprzętu elektronicznego, świadczonych w sektorze B2B. W Polsce wystąpić ma także kryterium kwotowe – obowiązek zastosowania mechanizmu podzielonej płatności ma dotyczyć płatności na kwotę ponad 15 tys. zł³¹. Podobne rozwiązanie wykorzystywano w mechanizmie bułgarskim – obowiązek używania rachunku VAT dotyczył płatności na rzecz zarejestrowanego podatnika VAT obejmujących kwotę podatku wynoszącą ponad 1 tys. lewów, z tym że bez ograniczenia do określonych kategorii usług lub towarów³².

Tymczasem we Włoszech sektor wrażliwy wyodrębniono według kryterium podmiotowego, początkowo stanowiły go bowiem dostawy towarów i świadczenie usług na rzecz organów władzy publicznej (sektor B2G). W ramach tych transakcji znikający podatnik uzyskiwał z budżetu państwa kwotę podatku, której następnie do niego nie odprowadzał³³. Rozwiązanie to z czasem rozszerzono także na inne podmioty kontrolowane przez centralne i lokalne organy publiczne, jak również na niektóre spółki giełdowe umieszczone w indeksie FTSE MIB (więc część sektora B2B)³⁴. Podobnym kryterium posługuje się rozwiązanie rumuńskie, którego proporcjonalność zakwestionowała Komisja. Obowiązek stosowania podzielonej płatności powstawać miał w zakresie wszystkich płatności między podatnikami lub instytucjami publicznymi (sektory B2B i B2G) w stosunku do podatnika, który posiadał określone zaległości podatkowe albo wobec którego toczyło się postępowanie upadłościowe lub naprawcze. Aby powstał taki obowiązek, zaległości podatkowe podatnika musiały:

- 1) dotyczyć podatku od wartości dodanej,
- 2) przekraczać określony próg, tj. 15 tys. lejów w przypadku dużych podatników, 10 tys. lejów w przypadku średnich podatników i 5 tys. lejów w przypadku małych podatników – przy czym nie zawieszono wobec nich egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, a także musiały
- 3) albo istnieć na dzień 31 grudnia 2017 r. (chyba że zostały zapłacone w terminie do 31 stycznia 2018 r.), albo powstać począwszy od 1 stycznia 2018 r. (chyba że zostały zapłacone w terminie 60 dni od powstania)³⁵.

Proporcjonalność tego rozwiązania miała wynikać z zastosowania różnych progów dla różnych kategorii podatników – w ocenie Komisji nie zapewniało to równego traktowania podatników w ramach poszczególnych tych grup. Zatem próg taki powinien być powiązany np. z procentowym odsetkiem obrotu danego podatnika³⁶. Co więcej, stosowanie obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności w Rumunii wymagało także wpisu we właściwym rejestrze prowadzonym przez organy podatkowe³⁷.

Spośród ograniczeń stosowania mechanizmu podzielonej płatności należy wskazać także na kryterium techniczne – jak wskazano w koncepcji rachunku powierniczego VAT, kluczowe jest dokonanie płatności za pośrednictwem banku, aby ten mógł dokonać podziału płatności. Z tego powodu projekt obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności w Polsce

zawiera także kryterium kwotowe, o którym mowa powyżej, gdyż powyżej tego progu przedsiębiorcy muszą stosować między sobą płatności bezgotówkowe³⁸. Poniżej tego progu pozostanie możliwość dobrowolnego zastosowania mechanizmu podzielonej płatności. Alternatywnie w Rumunii przewidziano obowiązek przekazania na rachunek VAT kwoty podatku od każdej transakcji – jeżeli podatnik otrzymał płatność np. gotówką, to był obowiązany samodzielnie, w terminie 30 dni od otrzymania zapłaty, wpłacić podatek na swój rachunek VAT³⁹.

Na tym tle przyjęte w polskim projekcie kryteria obowiązkowego stosowania mechanizmu podzielonej płatności nie prezentują się szczególnie dotkliwie, mimo że są dość rozbudowane, bo wyróżnia się kryteria: podmiotowe (transakcje w sektorze B2B), przedmiotowe (transakcje dotyczące określonych towarów lub usług), kwotowe (transakcje o wartości powyżej 15 tys. zł) i w konsekwencji techniczne (płatności dokonywane przelewem na podstawie otrzymanej faktury). Dla porównania obowiązujący dobrowolny mechanizm przewiduje wyłącznie kryterium podmiotowe, techniczne, a nadto konsensualne, gdyż wymaga zgody obu stron na zastosowanie podzielonej płatności. Z przyczyn aksjologicznych należy odrzucić możliwość stosowania mechanizmu podzielonej płatności w oparciu o kryteria dotyczące podatnika, a nie transakcji, jak ma to miejsce w Rumunii, gdyż nosi to znamiona odpowiedzialności obiektywnej.

4. ISTOTA PODZIELONEJ PŁATNOŚCI

W ramach polskiego rozwiązania, jeżeli zostaną spełnione przedstawione powyżej warunki zastosowania dobrowolnego mechanizmu podzielonej płatności, to podatnik może zdecydować się zapłacić całość lub część podatku należnego z danej faktury na rachunek VAT kontrahenta – może jednocześnie dokonać zapłaty całości lub części pozostałej kwoty netto na jego rachunek rozliczeniowy, ale może to też nastąpić w odrębny sposób (np. innym przelewem lub gotówką)⁴⁰. Jako podstawową wadę tego mechanizmu wskazano możliwość zastosowania mechanizmu do tylko jednej faktury. Problem ten był sygnalizowany w pracach nad ustawą wprowadzającą dobrowolny mechanizm podzielonej płatności, lecz uwagi te nie zostały uwzględnione⁴¹. Obecny projekt obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności przyznaje im jednak słusność – wraz z początkiem września ma być możliwe stosowanie podzielonej płatności do pakietu faktur, pod warunkiem że będą to wszystkie faktury dotyczące danego kontrahenta z danego okresu nieprzekraczającego miesiąca, a zapłata będzie obejmować sumę kwot podatku wykazanych na tych fakturach⁴².

W razie obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności wystawca faktury będzie musiał umieścić informację o tym obowiązku na samej fakturze⁴³. Jest to słuszne rozwiązanie. Brak takiego obowiązku połączony z obciążeniem odbiorcy faktury odpowiedzialnością za naruszenie obowiązku zastosowania podzielonej płatności jest kolejnym powodem, dla którego Komisja uznała rumuński mechanizm za nieproporcjonalny. Zakładał on bowiem, że to odbiorca faktury ma sprawdzić we właściwym rejestrze (o którym była mowa powyżej), czy jego kontrahent jest objęty obowiązkiem stosowania mechanizmu podzielonej płatności, i w razie narusze-

nia tego obowiązku podlegał karze. Tymczasem to wystawca faktury powinien informować odbiorcę o takim obowiązku, a w razie omyłki odbiorcy to wystawca faktury może sanować sytuację, przelewając środki z własnego rachunku rozliczeniowego na rachunek VAT⁴⁴.

Krytykowanym elementem polskiego rozwiązania jest obowiązek zakładania rachunków VAT przez wszystkie banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe do każdego rachunku rozliczeniowego. Biorąc pod uwagę, że z mechanizmu podzielonej płatności skorzystano w zakresie zaledwie 7,1% podatku należnego, automatyczne tworzenie tych rachunków należy uznać za zbędny ciężar. Przykładowo rozwiązanie bułgarskie przewidywało otwarcie rachunku VAT za zgodą organu podatkowego na wniosek podatnika wskazujący konkretny bank spośród tych, które podjęły się tworzenia tego typu rachunków (czyli złożyły odpowiednie wnioski i oświadczenia) – w okresie obowiązywania obligatoryjnego mechanizmu podzielonej płatności każdy podatnik VAT miał obowiązek posiadać co najmniej jedno takie konto⁴⁵. Rozwiązanie takie w większym stopniu umożliwiłoby dostosowanie struktury rachunków VAT do potrzeb danego podatnika.

W kontekście proporcjonalności rozwiązań należy wskazać, że prowadzenie tego typu rachunków w przypadku obligatoryjnego mechanizmu podzielonej płatności musi być neutralne ekonomicznie w wymiarze transgranicznym. Innymi słowy, warunkiem dopuszczalności obowiązku posiadania tych kont jest stworzenie podmiotom niebędącym polskimi rezydentami możliwości uzyskania zwrotu kosztów związanych z prowadzeniem zarówno rachunku rozliczeniowego, jak i rachunku VAT na potrzeby obowiązkowego stosowania mechanizmu podzielonej płatności, co przewiduje polski projekt. W ocenie autorów projektu zwrot taki ma dotyczyć znikomej liczby podmiotów (niewiele ponad pół tys.)⁴⁶.

Jeżeli zostanie dokonana podzielona płatność, to na rachunku VAT danego podatnika powstanie obrót środkami pieniężnymi, których wykorzystanie jest ograniczone do rozliczeń z tytułu VAT. Podatnik może tymi środkami regulować swoje zobowiązania w zakresie VAT czy to na rzecz Skarbu Państwa, czy też kontrahentów⁴⁷. Rozwiązanie takie przewidywały także mechanizmy podzielonej płatności w innych krajach⁴⁸. W Polsce zarzucano jednak, że zbyt ogranicza to możliwość dysponowania tymi środkami – zdaniem niektórych powinno być dopuszczalne regulowanie tymi środkami również innych danin publicznych⁴⁹. Podobnie jak w przypadku możliwości stosowania tego mechanizmu do pakietu faktur także i tutaj projekt nowelizacji mechanizmu podzielonej płatności wprowadza zmiany czyniące zadość tym postulatami, przewiduje on bowiem możliwość korzystania z tych środków również na potrzeby innych podatków⁵⁰. Jest to istotne w szczególności dla tych podatników, którzy regularnie wykazują nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym.

Należy podkreślić, że w wyniku zastosowania mechanizmu podzielonej płatności odbiorca płatności zostanie pozbawiony możliwości swobodnego dysponowania środkami finansowymi, z których w normalnych warunkach mógłby korzystać – innymi słowy, instytucja ta negatywnie wpływa na jego płynność finansową. Obawy w tym zakresie stanowiły jedno z podstawowych argumentów przeciwko wprowadzeniu mechanizmu podzielonej płatności w Polsce. Z tych samych

powodów przedstawiciele włoskiego sektora budowlanego złożyli do Komisji zawiadomienie o możliwości naruszenia prawa unijnego. Z tego powodu polski mechanizm przewiduje możliwość przesunięcia tych środków na rachunek rozliczeniowy podatnika – na jego wniosek i za zgodą właściwego organu podatkowego⁵¹. W ten sposób państwo nie traci kontroli nad tymi środkami (w istocie tworzy się zamknięty obieg środków finansowych z tytułu VAT, który mogą one opuścić jedynie na rzecz państwa lub na rzecz podatnika, ale za zgodą państwa), a z drugiej strony możliwe jest uwzględnienie potrzeb finansowych podatnika. Przepisy w innych krajach nie przewidują takiej możliwości. W tym samym celu we Włoszech wprowadzono instytucję priorytetowego zwrotu VAT dla podmiotów, które dokonywały transakcji, od których VAT zapłacono metodą podzielonej płatności (we włoskim modelu nabywcy towarów lub usług odprowadzali te kwoty bezpośrednio do budżetu, a nie na rachunek VAT podatnika). Wprowadzenie takiego mechanizmu miało istotne znaczenie dla uznania włoskiego mechanizmu za proporcjonalny.

Mechanizm podzielonej płatności, który ma przeciwdziałać oszustwom karuzelowym, nie jest rozwiązaniem wolnym od wad, gdyż sam stwarza pole dla innych oszustw, tzw. oszustw krzyżowych (ang. *X fraud*) – ich popełnienie także wymaga zaangażowania kilku podmiotów, ale też przeprowadzenia dwóch powiązanych ze sobą obrotów. Proces rozpoczyna A, którego zadaniem jest sprzedaż towarów (główny obrót) znikającemu podatnikowi w ramach transakcji zwolnionej z VAT. Następnie zadaniem znikającego podatnika jest odsprzedaż towarów organizatorowi oszustwa, tak aby zagwarantować organizatorowi prawo do odliczenia podatku naliczonego. W rezultacie tej transakcji na rachunku VAT znikającego podatnika pojawiają się środki zapłacone przez organizatora, dlatego następnym krokiem jest wyzerowanie rachunku VAT znikającego podatnika poprzez zakup towarów od B (obrotu pomocniczy), w efekcie czego środki zostają przeniesione z rachunku VAT znikającego podatnika na rachunek VAT B. Zakupione towary muszą nadawać się do szybkiej odsprzedaży poza mechanizmem podzielonej płatności, np. na rzecz konsumentów. W ten sposób znikający podatnik dostanie kwotę VAT „do ręki”, czyli obchodzi mechanizm podzielonej płatności. Tymczasem organizatorowi zostaje prawo do odliczenia podatku naliczonego od zakupu towarów od znikającego podatnika. Skala strat państwa zależy od tego, czy uczestnicy oszustwa ograniczą się do niepłacenia podatku, czy też wykorzystają osiągnięty wynik także do wyludzenia zwrotów. Omawiany mechanizm zidentyfikowano w Bułgarii, gdzie obowiązek stosowania tego mechanizmu, jak już wspomniano, opierał się na dwóch kryteriach: podmiotowym (płatność między zarejestrowanymi podatnikami VAT) oraz kwotowym (płatność dotycząca kwoty podatku powyżej 1 tys. lewów)⁵². Czy polski mechanizm umożliwia wyprowadzenie w ten sposób środków z systemu rachunków VAT? Wydaje się, że tak, lecz na chwilę obecną brak doniesień o wykryciu takiego procederu.

5. KONSEKWENCJE

Biorąc pod uwagę, że stosowanie podzielonej płatności służy przede wszystkim interesom państwa, zasadne jest wprowadzanie określonych korzyści dla podatników korzy-

stających z tego mechanizmu. Oczywiście konsekwencją jest wyłączenie możliwości pociągnięcia podatnika do solidarnej odpowiedzialności za zaległości podatkowe dostawcy – do wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku zapłaconej poprzez mechanizm podzielonej płatności. W tym samym zakresie nie stosuje się przepisów o dodatkowym zobowiązaniu podatkowym. Ponadto, jeżeli ze złożonej przez podatnika deklaracji wynika, że co najmniej 95% podatku naliczonego z otrzymanych przez niego faktur zostało zapłacone z użyciem mechanizmu podzielonej płatności, to nie stosuje się także podwyższonej stawki odsetek za zwłokę do zaległości podatkowej dotyczącej okresu, za który złożono deklarację (chyba że zaległość podatkowa przekracza dwukrotność wykazanej w deklaracji kwoty podatku naliczonego). Z korzyści tych nie może jednakże skorzystać podatnik, który wiedział, że fakturę wystawił podmiot nieistniejący, dotyczy ona czynności, która nie miała miejsca, podane kwoty nie są zgodne z rzeczywistością lub dotyczy czynności nieważnej na gruncie prawa cywilnego. Oznacza to, że główną korzyścią podatnika z tytułu stosowania omawianego mechanizmu ma być ograniczenie stosowania wobec niego sankcji podatkowych. Jest to złudne wrażenie – jak już wspomniano, stosowanie tego mechanizmu wskazuje organom podatkowym podmioty obciążone ryzykiem podatkowym. Tymczasem stosowanie tego mechanizmu ani nie ogranicza możliwości stosowania sankcji karnych skarbowych (lub karnych), ani też nie zabezpiecza w pełni prawa do odliczenia podatku naliczonego przez podatnika stosującego ten mechanizm⁵³.

Kolejną kategorią zachęt do stosowania mechanizmu podzielonej płatności są szeroko rozumiane ulgi podatkowe. Polskie przepisy przewidują obniżenie zobowiązania podatkowego z tytułu VAT w razie jego zapłaty przed terminem właśnie z rachunku VAT o kwotę obliczaną według podanego w ustawie wzoru⁵⁴. Tymczasem w Rumunii przewidziano 5-proc. obniżkę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych lub podatku dochodowego od osób fizycznych dla osób, które zdecydowały się dobrowolnie stosować ten mechanizm, za okres, w którym dokonano tego wyboru⁵⁵. Brak informacji o skuteczności tego typu zachęt.

Do stosowania mechanizmu podzielonej płatności nakłaniać ma także mechanizm przyspieszonego zwrotu różnicy podatku VAT, jeżeli podatnik zawnioskuje o jego zwrot na rachunek VAT – w takim wypadku termin na jego dokonanie wynosi nie 60 dni, lecz 25. Dla porównania w Rumunii zastrzeżono, że zwrot różnicy podatku nie może zostać dokonany na rachunek VAT podatnika, chyba że sam podatnik o to zawnioskuje. Zwrot różnicy podatku na ten rachunek skutkuje ponownym zablokowaniem tych środków na potrzeby rozliczeń z tytułu VAT. Dlatego możliwe jest to wyłącznie na wniosek podatnika – w Polsce jednak próbuje się go do tego zmotywować poprzez przyspieszenie takiego zwrotu.

6. WNIOSKI

Z powyższej analizy wynika, że polski mechanizm podzielonej płatności jest jeszcze w fazie budowy – jego finalny kształt będzie obejmował określone transakcje, co do których stosowanie tej instytucji będzie obowiązkowe, oraz pozostałe transakcje, co do których stosowanie tego mechanizmu

będzie dobrowolne. Na chwilę obecną w polskim prawie funkcjonuje jedynie ten drugi (uzupełniający) komponent, który w funkcjonowaniu całego mechanizmu będzie odgrywać rolę raczej marginalną, co zdają się potwierdzać dotychczasowe wyniki. Przewidziane korzyści mające zachęcać do dobrowolnego stosowania tego mechanizmu mają drugorzędne znaczenie, gdyż omijają kwestie kluczowe dla podatników, stąd też nie należy oczekiwać wzrostu popularności tego rozwiązania.

Na tle instytucji prawnych wprowadzonych w innych krajach polski model mechanizmu podzielonej płatności nie przedstawia się szczególnie rygorystycznie – daleko mu pod tym względem do rozwiązania rumuńskiego. Niemniej rozwiązania polskiego mechanizmu w wielu miejscach charakteryzuje pewna przebiegłość w stosunku do podatnika. Przykładowo w przypadku stale występującej nadwyżki na rachunku VAT polskim rozwiązaniem jest przelew środków z tego rachunku na rachunek rozliczeniowy na wniosek podatnika i za zgodą organu podatkowego, a we Włoszech wystarczy priorytetowa procedura zwrotu różnicy podatku (w Polsce przyspieszona procedura zwrotu ma miejsce jedynie, jeżeli podatnik zawnioskuje o zwrot na rachunek VAT, co ma znikome znaczenie dla podmiotów regularnie wykazujących nadwyżkę podatku naliczonego). Polskiemu mechanizmowi należy także zarzucić nieracjonalne rozwiązania. Przykładowo mechanizm podzielonej płatności ma być stosowany dobrowolnie, a jedynie w określonych sektorach obowiązkowo, tymczasem rachunki VAT są tworzone obligacyjnie dla wszystkich rachunków rozliczeniowych prowadzonych w bankach i spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Niedoprecyzowanie szczegółów rodziło błędy po stronie podatników, jak np. w kwestii dobrowolności stosowania tego mechanizmu przez nabywcę towaru lub usługi (w istocie wymagana jest do tego także zgoda wystawcy faktury). Na tym tle pozytywnie należy ocenić zdolność prawodawcy do korygowania własnych błędów, jak np. w przypadku możliwości opłacania za pomocą jednego komunikatu przelewu więcej niż jednej faktury.

Doświadczenia innych krajów pokazują, jak trudnym zadaniem jest wprowadzenie efektywnego mechanizmu podzielonej płatności. Pierwszy rok polskich doświadczeń z tą instytucją każe ograniczać oczekiwania – jest mało prawdopodobne, aby mechanizm podzielonej płatności (obowiązkowej i dobrowolnej) w istotny sposób przekształcił funkcjonowanie podatku od towarów i usług. Zauważyć należy, że doświadczenia innych państw pokazują, że nie jest to mechanizm nie do obejścia. Fakt, że oszustwa krzyżowe jeszcze nie ujawniły się w Polsce, wiązać należy z brakiem obowiązku stosowania mechanizmu podzielonej płatności – wraz z nim pojawiają się tego typu patologie. Nie jest zatem tak, że mechanizm podzielonej płatności całkowicie uniemożliwia przeprowadzenie oszustwa podatkowego metodą znikającego podatnika.

Przypisy:

- ¹ Zob. poprawka Senackiej Komisji Finansów nr COM-47 z 25 czerwca 2018 r. do projektu ustawy o zwalczaniu oszustw (druk senacki 385 kad. 2017-2018). Mechanizm ten był proponowany również w latach 2013 i 2015, także przez Senacką Komisję Finansów.
- ² Obowiązujący od 1 stycznia 2007 r. zakon o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 63 z 2006 r. ze zm.) nie zawiera już postanowień o

- rachunku VAT obecnych w poprzednim zakonie o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 153 z 1998 r. ze zm.).
- ³ Zob. konsultacje nad dokumentem Her Majesty's Revenue & Customs and Her Majesty's Treasury, *Alternative method of VAT collection – split payment*, www.gov.uk, dostęp: 16.06.2019.
 - ⁴ Zob. zmiany w art. 17-ter ust. 1-bis dekretu Prezydenta Republiki z 26 października 1972 r., nr 633. Instytucja i dziedzina podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 292 z 11 listopada 1972 r.), dalej „dekret Prezydenta Republiki z 26 października 1972 r., nr 633”.
 - ⁵ *La TVA bientôt collectée par les banques pour lutter contre la fraude?*, <https://www.bfmbv.com/economie/la-tva-bientot-collectee-par-les-banques-pour-lutter-contre-la-fraude-1710678.html>, dostęp: 16.06.2019.
 - ⁶ Zob. ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 62) oraz projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu RCL UA45).
 - ⁷ Art. 289 projektu ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 15 września 2015 r., www.komitetpodatkowy.pl, dostęp: 16.06.2019.
 - ⁸ OECD, *Consumption Tax Trends 2018: VAT/GST and Excise Rates, Trends and Policy Issues*, Consumption Tax Trends, OECD Publishing, Paris 2018, s. 59.
 - ⁹ Por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. III SA/Wa 3244/14.
 - ¹⁰ G. Poniatowski, *Problem nieściągalności VAT w Polsce pod lupą*, „Zeszyty mBank – CASE” 2016, nr 142, s. 26.
 - ¹¹ Zob. wyrok Wyższego Trybunału Sprawiedliwości (Valencia) z dnia 20 czerwca 2017 r., odwołanie 1477/2013.
 - ¹² Wyrok TSUE z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawach połączonych C-354/03, C-355/03 i C-484/03 Optigen, ECLI:EU:C:2006:16; wyrok TSUE z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawach połączonych C-439/04 i C-440/04 Kittel and Recolta Recycling, ECLI:EU:C:2006:446.
 - ¹³ Wyrok hiszpańskiego Trybunału Najwyższego z dnia 14 stycznia 2013 r., STS 705/2013, odwołanie 1574/2010.
 - ¹⁴ H.-W. Sinn i in., *The Ifo Institute's Model for Reducing VAT Fraud: Payment First, Refund Later*, „CESifo Forum” 2004, nr 2, s. 31.
 - ¹⁵ Tamże, s. 33.
 - ¹⁶ Por. decyzja wykonawcza Rady (UE) 2015/2395 z dnia 10 grudnia 2015 r. zmieniająca decyzję wykonawczą 2010/99/UE upoważniającą Republikę Litewską do przedłużenia stosowania środka stanowiącego odstępstwo od art. 193 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 332 z 18.12.2015, s. 140-142) – przykład jednej z wielu decyzji upoważniających państwo członkowskie do stosowania mechanizmu odwrotnego obciążenia. W Polsce rozwiązanie takie obowiązuje od 1 kwietnia 2011 r. na mocy zmian wprowadzonych ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo o miarach (Dz.U. Nr 64, poz. 332).
 - ¹⁷ Zob. *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT. W stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego systemu podatku VAT*, Komisja Europejska, KOM (2010) 695 wersja ostateczna, 2010, s. 23-25, a także *Commission Staff working document. Accompanying document to the Green Paper on the future of VAT. Towards a simpler, more robust and efficient VAT system*, Komisja Europejska, SEC (2010) 1455 final, 2010, s. 103 i 104.
 - ¹⁸ §109a zakonu o podatku od wartości dodanej 235/2004 Zb.U.
 - ¹⁹ T. Tratkiewicz, *Model podzielonej płatności – remedium na oszustwa w VAT?*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” sectio H (Oeconomia) 2017, tom LI, nr 6, s. 480.
 - ²⁰ Odpowiedź Ministra Finansów z dnia 31 stycznia 2018 r. na interpellację poselską nr 18445.
 - ²¹ Objasnienia Ministerstwa Finansów z dnia 29 czerwca 2018 r. pt. „Stosowanie mechanizmu podzielonej płatności (MPP)”. Por. W. Modzelewski, *Podzielona płatność w umowach cywilnoprawnych – Ministerstwo Finansów zmienia zdanie*, www.infor.pl, dostęp: 16.06.2019 r.
 - ²² W. Modzelewski, *Polska wersja podzielonej płatności – potwierdzenie błędnej koncepcji*, www.infor.pl, dostęp: 16.06.2019.
 - ²³ Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1.
 - ²⁴ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2015/1401 z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie upoważnienia Włoch do wprowadzenia szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 oraz art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 217 z 18.08.2015, s. 7), zastąpiona przez decyzję wykonawczą Rady (UE) 2017/784 z dnia 25 kwietnia 2017 r. upoważniającą Republikę Włoch do stosowania szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 i 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej i uchylającą decyzję wykonawczą (UE) 2015/1401 (Dz. Urz. UE L 118 z 6.05.2017, s. 17).

- ²⁵ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2019/310 z dnia 18 lutego 2019 r. w sprawie upoważnienia Polski do wprowadzenia szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 51 z 22.02.2019, s. 19). Zob. rządowy projekt ustawy (nr z wykazu RCL UA45).
- ²⁶ Zob. ordonans rządowy nr 23 z 2017 r. (Dz. Urz. Nr 706 z dnia 31 sierpnia 2017 r.).
- ²⁷ Komunikat Komisji do Rady zgodnie z art. 395 dyrektywy Rady 2006/112/WE, Komisja, COM (2018) 666 final, 2018.
- ²⁸ Art. 2 ust. 2 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.
- ²⁹ Zob. zakony zmieniające i uzupełniające zakon o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 109 z 2001 r. oraz Nr 117 z 2002 r.). Instytucji rachunku VAT nie zawarto w nowym zakonie o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 63 z 2006 r.).
- ³⁰ Deloitte dla Komisji Europejskiej, *Analysis of the impact of the split payment mechanism as an alternative VAT collection method. Final Report*, ec.europa.eu, dostęp: 16.06.2019 r., s. 22 i 25.
- ³¹ Art. 19 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm., dalej „Prawo przedsiębiorców”) w związku z projektowanym ust. 1a w art. 108a u.p.t.u.
- ³² Art. 55a ust. 2 zakonu o podatku od wartości dodanej wprowadzony zakonem zmieniającym i uzupełniającym zakon o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 117 z 2002 r.).
- ³³ OECD, *Consumption Tax Trends 2018...*, dz. cyt., s. 60.
- ³⁴ Art. 17-ter ust. 1-bis dekretu Prezydenta Republiki z 26 października 1972 r., nr 633, wprowadzony ustawą z 21 czerwca 2017 r., nr 96.
- ³⁵ Art. 2 ust. 1 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.
- ³⁶ Komunikat Komisji do Rady zgodnie z art. 395 dyrektywy Rady 2006/112/WE, Komisja, COM (2018) 666 final, 2018.
- ³⁷ Art. 2 ust. 5-12 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.
- ³⁸ Art. 19 pkt 2 Prawa przedsiębiorców.
- ³⁹ Art. 14 i 15 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.
- ⁴⁰ Art. 108a ust. 2 pkt 2 u.p.t.u.
- ⁴¹ Sejm RP VIII kad. druk nr 1864.
- ⁴² Projektowane ust. 3a i 3b w art. 108a u.p.t.u.
- ⁴³ Projektowany pkt 18 w art. 106e ust. 1 u.p.t.u.
- ⁴⁴ Komunikat Komisji do Rady zgodnie z art. 395 dyrektywy Rady 2006/112/WE, Komisja, COM (2018) 666 final, 2018.
- ⁴⁵ Art. 115a zakonu o podatku od wartości dodanej wprowadzony zakonem zmieniającym i uzupełniającym zakon o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 117 z 2002 r.).
- ⁴⁶ Ocena skutków regulacji do projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu RCL UA45).
- ⁴⁷ Art. 62b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.), dalej „Prawo bankowe”.
- ⁴⁸ Por. art. 8 i 9 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.
- ⁴⁹ W. Modzelewski, *Polska wersja podzielonej płatności...*, dz. cyt.
- ⁵⁰ Projektowane brzmienie art. 62b ust. 2 Prawa bankowego.
- ⁵¹ Art. 108b u.p.t.u.
- ⁵² K. Pashev, *Fighting VAT Fraud: The Bulgarian Experience*, CSD Working Paper No. WP 0606/2 En, s. 8-10.
- ⁵³ W. Modzelewski, *Podzielona płatność – czy będzie nowy projekt?*, www.infor.pl, dostęp: 16.06.2019.
- ⁵⁴ Art. 108d u.p.t.u.
- ⁵⁵ Art. 25 ordonansu rządowego nr 23 z 2017 r.

Bibliografia:

- Deloitte, *Analysis of the impact of the split payment mechanism as an alternative VAT collection method. Final Report*, ec.europa.eu, dostęp 16.06.2019.
- Her Majesty's Revenue & Customs and Her Majesty's Treasury, *Alternative method of VAT collection – split payment*, www.gov.uk, dostęp: 16.06.2019.
- Komisja Europejska, *Commission Staff working document. Accompanying document to the Green Paper on the future of VAT. Towards a simpler, more robust and efficient VAT system*, SEC (2010) 1455 final, 2010.
- Komisja Europejska, *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT. W stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego systemu podatku VAT*, KOM (2010) 695 wersja ostateczna, 2010.
- Modzelewski W., *Podzielona płatność – czy będzie nowy projekt?*, www.infor.pl, dostęp 16.06.2019.
- Modzelewski W., *Podzielona płatność w umowach cywilnoprawnych – Ministerstwo Finansów zmienia zdanie*, www.infor.pl, dostęp: 16.06.2019.
- Modzelewski W., *Polska wersja podzielonej płatności – potwierdzenie błędnej koncepcji*, www.infor.pl, dostęp: 16.06.2019.
- OECD, *Consumption Tax Trends 2018: VAT/GST and Excise Rates, Trends and Policy Issues*, Consumption Tax Trends, OECD Publishing, Paris 2018.
- Pashev K., *Fighting VAT Fraud: The Bulgarian Experience*, CSD Working Paper No. WP 0606/2 En.
- Poniatowski G., *Problem nieściągalności VAT w Polsce pod lupą*, „Zeszyty mBank – CASE” 2016, nr 142.
- Sinn H.-W. et al., *The Ifo Institute's Model for Reducing VAT Fraud: Payment First, Refund Later*, „CESifo Forum” 2004, nr 2.
- Tratkiewicz T., *Model podzielonej płatności – remedium na oszustwa w VAT?*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” sectio H (Oeconomia) 2017, tom LI, nr 6.
- Dekret Prezydenta Republiki z 26 października 1972 r., nr 633. Instytucja i dziedzina podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 292 z 11 listopada 1972); *Decreto del Presidente della Repubblica del 26/10/1972 n. 633 – Istituzione e disciplina dell'imposta sul valore aggiunto (Gazzetta Ufficiale n. 292 del 11 novembre 1972)*.
- Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1).
- Ordonans rządowy nr 23 z 2017 r. (Dz. Urz. Nr 706 z 31 sierpnia 2017 r.); *Ordonanța Guvernului nr. 23/2017 (monitorul oficial nr. 706 din 31 august 2017)*.
- Poprawka Senackiej Komisji Finansów nr COM-47 z 25 czerwca 2018 r. do projektu ustawy o zwalczaniu oszustw (druk senacki 385 kad. 2017-2018); *Projet de loi relatif à la lutte contre la fraude (n° 385)*.
- Projekt ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 15 września 2015 r., www.komitetpodatkowy.pl, dostęp: 16.06.2019.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu RCL UA45).
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Sejm RP VIII kad. druk nr 1864).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.).
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2174 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.).
- Zakon o podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. Nr 153 z 1998 r., Nr 1, 44, 62, 64, 102 i 111 z 1999 r., Nr 63, 78 i 102 z 2000 r., Nr 109 z 2001 r., Nr 28, 45 i 117 z 2002 r., Nr 37, 42, 86 i 109 z 2003 r., Nr 53, 70 i 109 z 2004 r., Nr 28, 43, 76, 94, 95, 100, 103 i 105 z 2005 r., Nr 30 i 54 z 2006 r.); *Закон за данък върху добавената стойност (обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; попр., бр. 1 от 1999 г.; изм., бр. 44, 62, 64, 103 и 111 от 1999 г., бр. 63, 78 и 102 от 2000 г., бр. 109 от 2001 г., бр. 28, 45 и 117 от 2002 г., бр. 37, 42, 86 и 109 от 2003 г., бр. 53, 70 и 108 от 2004 г., бр. 28, 43, 76, 94, 95, 100, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30 и 54 от 2006 г.)*.
- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2015/1401 z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie upoważnienia Włoch do wprowadzenia szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 oraz art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 217 z 18.08.2015, s. 7).
- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2017/784 z dnia 25 kwietnia 2017 r. upoważniająca Republikę Włoską do stosowania szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 i 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej i uchylająca decyzję wykonawczą (UE) 2015/1401 (Dz. Urz. UE L 118 z 6.05.2017, s. 17).
- Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2019/310 z dnia 18 lutego 2019 r. w sprawie upoważnienia Polski do wprowadzenia szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 51 z 22.02.2019, s. 19).
- Komunikat Komisji do Rady zgodnie z art. 395 dyrektywy Rady 2006/112/WE, Komisja, COM (2018) 666 final, 2018.
- Wyrok hiszpańskiego Trybunału Najwyższego z dnia 14 stycznia 2013 r., STS 705/2013, odwołanie 1574/2010.
- Wyrok TSUE z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawach połączonych C-439/04 i C-440/04 Kittel and Recolta Recycling, ECLI:EU:C:2006:446.
- Wyrok TSUE z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawach połączonych C-354/03, C-355/03 i C-484/03 Optigen, ECLI:EU:C:2006:16.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. III SA/Wa 3244/14.
- Wyrok Wyższego Trybunału Sprawiedliwości (Valencia) z dnia 20 czerwca 2017 r., odwołanie 1477/2013.
- Objaśnienia Ministerstwa Finansów z dnia 29 czerwca 2018 r. pt. „Stosowanie mechanizmu podzielonej płatności (MPP)”.
- Odpowiedź Ministra Finansów z dnia 31 stycznia 2018 r. na interpelację poselską nr 18445.